СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 131. Ню Йорк і Джерзі Ситі, субота, 6. липня 1946. No. 131. New York and Jersey City, Saturday, July 6, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America FIVE CENTS elsewhere.

ПОДІЇ, ЩО ЗАГОСТРЮЮТЬ АМЕРИКАНСЬКО-СОВЄТСЬКІ ВІДНОСИНИ

Кремль, як виходилоб зі совєтської преси, далі вважає Злучені Держави своїм непримиримим ворогом і в кожному факті чи рішенні американського уряду добачує ворожий акт проти Совєтського Союзу. В останньому часі совєтська преса повторює свої старі обвинувачення щодо Америки, беручи за причину намагання Злучених Держав створити бльок країн американського континенту, американську пропозицію, щоби чотири великодержави підписали 25-літний договір, (що мав би на меті забеспечити в першу чергу демілітаризацію Японії), досліди з атомовою бомбою на Бікіні, як теж британську політику на Близькому та Середньому Сході. В усіх цих фактах і намаганнях західних союзників Совєтський Союз добачує майже виключно протисовєтську акцію, імперіялізм та американсько-англійську підготовку до війни проти Совєтського Союзу. Тимчасом на теренах, де американські війська зустрічаються зі совєтськими, приходить щораз частіше до інцидентів та непорозумінь. З Відня знова повідомляють, що американська військова жандармерія мусіла застрілити одного червоноармійця, який не зважаючи на виразну заборону входити в американську зону зі зброєю, зявився там з пістолею та погрожуючи американським воякам і цивільним особам віддав кілька стрілів.

НОВА КНИЖКА.

Вийшла друком повість Олександра Лугового „Безхатний" (Діти Степу), що була нагороджена на Конкурсі Українського Народного Союзу і друкована в „Свободі" як фейлетон. Книжку видруковано в Канаді. Ціна $2.

ПАТРІОТИЗМ І СТАЛІН.

Мова тут про російський патріотизм і відношення російського патріота до совєтської влади, про що пише М. В. Вишняк в 13. книзі „Нового Журналу", що щойно вийшла друком. Обговорюючи любов до рідного краю і народу, він займається теж і питанням, яке має бути відношення до влади. Коли іде про совєтську владу, то його заключення таке: „Бути тепер зі Сталіном, значить бути не тільки проти міжнародного мира і колективної беспеки, але теж значить бути і проти Росії".

ДОНЦОВ ПРО СВОЄ ПОХОДЖЕННЯ.

Канадійський „Український Голос" помістив вияснення д-ра Дмитра Донцова щодо замітки, що була в цій газеті, а в якій сказано, що він є „зовсім певно російського походження". У виясненню Д. Донцов стверджує, що він не є російського походження, ні не походить від московських поселенців. Мати його родилася, жила і вмерла в українській Таврії, а батько його походив з діда-прадіда з української Слобожанщини. Щодо прізвища „Донцов", то не є воно російське, лише зросійщене. Воно походить від прізвища оборонця і кольонізатора слобідської України — полковника Донця, що прибув з Гетьманщини. Нащадок змінив в 18 ст. назвисько Донець на Донцов — „ідучи за мало похвальною тодішньою модою". Донцов теж твердить, що він зростав серед українського оточення і виховувався в пошані, навіть в культі традицій українського козацтва.

ЩЕ ХОТІВ ГРАТИ РОЛЮ ПАТРІОТА!

В Канаді засудили Фред Роза, одинокого комуністичного посла в парляменті в Отаві, на 6 років вязничної кари за участь у совєтській шпіонажі в Канаді. Роз заявив, що він ніколи не робив нічого проти інтересів Канади. Суддя на те відповів: „Під фальшивим іменем ти зраджував країну, що тебе приняла". Роз є імігрантом з Польщі. Далі сказав ще суддя таке: „Замісць показати свою вдячність... ти зраджував країну, яка дала тобі захист". Через засуд Роз перестав бути автоматично й послом.

ВАКАЦІЙНІ ЗАВДАННЯ.

Канадійське „Світло" пише про „Великі вакації", що вже зачалися, між іншим так: „Ми, свідомі українці, що хочемо прожити ще в Канаді й Злучених Державах Америки доти, доки житимуть інші наші співгромадяни, доки нам Бог продовжить віку, мусимо памятати, що в тутешніх умовинах ці Великі Вакації це час надзвичайного й дуже цінного релігійного освідомлення й виховання українських дітей у Рідній Вакаційній Школі.. Поруч релігії треба цей вакаційний час використати також на вавчання рідної української мови, народних пісень і історії, щоб наші українські діти на американським суходолі знали, „чиї вони сини, яких батьків", та щоб з любовою до своєї батьківщини, Канади і Америки, плекали одночасно любов до рідного українського народу і батьківщини своїх родичів...".

МИРОВА КОНФЕРЕНЦІЯ 21 ДЕРЖАВ ЗАЧНЕТЬСЯ 29. ЛИПНЯ

На паризькій конференції міністрів закордонних справ чотирьох великодержав встановлено, вкінці, дату мирової конференції 21 держав, які боролися проти Німеччини та її союзників на европейському континенті. На пропозицію і настоювання американського секретара стейту, Джеймса Бирнса, рішено, що ця перша мирова конференція після другої світової війни почнеться в Парижі, в понеділок 29. липня. На цій конференції будеться обговорювати проєкти мирових договорів з Італією, Румунією, Мадярщиною, Болгарією та Фінляндією. На встановленні дати мирового договору завдання паризької конференції міністрів ще не кінчаються. До вирішення залищається ще цілий ряд інших справ, м. і. теж справа Німеччини та Австрії. Конференція міністрів теж погодилася признати Совєтам 100,000,000 долярів воєнного відшкодовання від Італії, які мають бути сплачені протягом сімох років і по більшій части товарами з біжучої італійської продукції.

УКРАЇНСЬКИЙ МУЗЕЙ В ПРАЗІ.

В квітні відбулися Загальні Збори Українського Музею в Празі. До нової Управи ввійшли: д-р Ю. Добрянський, голова; д-р С. Наріжний, містоголова. Члени: З. В. Мірна, С. Матренчук, проф. К. Заклинський, д-р І. Панькевич, д-р І. Зілінський, д-р Ю. Комаринський і І. Полель-Сулима. Директором Музею зістав потверджений проф. д-р Н. Наріжний. Збори рішили звернутись до усього українського громадянства до жертвенности для відновлення зруйнованого Українського Музею в Празі. Музей базується у своїй діяльності виключно на членських внесках та добровільних пожертвах своїх прихильників і членів. Адреса Музею є така: Ukrajinske Museum, Praha XII, Chodska 22, Czechoslovakia.

ЗАПОВІДАЮТЬ...

Совєтська пропаганда розрекламовує нову пятирічку на різні лади, заповідаючи різні чудеса. Між іншим заповідає, що впродовж цеї пятирічки Борислав у Галичині буде перетворений на українське Баку, себто на такий нафтовий центр, що є подібний до цього, що є над Каспійським морем в Кавказі. Пропаганда теж голосить, що за цей час зміниться не до пізнання теж і Прикарпаття і „стане великим індустріяльним центром" не тільки Прикарпаття, але й цілого Совєтського Союзу.

МОСКОВСЬКА ГІЄРАРХІЯ В ГАЛИЧИНІ.

Лондонський „Кетолик Гералд" доносить, як передає „Наш Клич", що московська православна гієрархія в Галичині, під яку там піддали українську греко-кат. Церкву, складається з таких „дивних" пастирів: Два з них є члени комуністичної партії; Макарій є один з найактивніших членів партійної організації Москви; Ніколай є бувший лідер безбожників. Многі священики, що їх розіслано по парохіях є теж комуністами.

ШТУКА ДИПЛЬОМАТІЇ.

Про неї заговорив совєтський міністер закордонних справ Молотов і сказав таке: „Штука дипльоматії є в тому, щоби збільшати число приятелів, а зменшати число ворогів". Та Ню Йорк Телегрем тої думки, що Молотов держиться в дипльоматії такої штуки, щоби збільшати совєтські території коштом зменшування територій своїх сусідів. А це ледви чи збільшує число приятелів...

НАРІКАЮТЬ З БУКОВИНИ.

„Радянська Україна", що виходить в Києві, помістила кореспонденцію з Буковини, в якій нарікається, що не надсилають на села нових творів та пєс. На прохання надіслали з Києва як новість „Пишились в дурні" і тепер її всюди ставлять.

А. ХИХНЯК.

Чи чули коли за такого в Україні? Ні, не чули, відповість кожний читач. Тому і доносимо, що згідно з совєтською пресою це так зветься редактор львівської обласної газети „Вільна Україна". Він пише, що його завданням є „боротися за виконання нової пятирічки". З цього видно, що не так то легко з тою пятирічкою в Галичині, коли треба редакторови аж „боротися" за неї.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

З міркувань українських скитальців

Лондонський „Наш Клич" помістив в числі з 30. травня б. р. статтю Гр. Щербака п. н. „На шляху боротьби" з моттом: „Ще лунають наші гасла, наша віра ще не згасла". Вона цікава тим, що віддає духа тих українських скитальців в Европі, що рішені вертати до рідних хат „з честю і славою", або згинути на чужині „на сторожі прав рідного народу". Статтю передруковуємо вцілості.

* * *

Український нарід впродовж своєї історії нераз переживав хвилі упадку, насильство і неволю. Не раз і не двічі дикі орди доптали українські степи, руйнували та палили наші села й міста. Завистні сусіди кровавим насиллям, огнем і мечем старались загарбати багатства „молоком і медом текучої" української землі. Свободолюбний український нарід старалися закувати в кайдани й обернути в рабів. Часто Україна густо засівалась трупами, спливала кровю, а кругом оставалися згарища та руїни... Але з руїн та попелищ Вона знова повставала, наново оживала. Обезсилений, але ніколи не поконаний нарід піднімався до нових чинів і кріпшала та гартувалася воля-бажання українського народу жити і володіти на своїй землі. Наїздники, на вічну ганьбу їхнього насилля, гноїли своїми трупами український чорнозем, один по другім зникали, щезали з українських просторів. А на українських степах виростали високі могили героїв, що гинули за землю і волю, родилась слава і кріпшала вічно незнищима Ідея Свободи! Бо правдою є те, що хто шукає в Україні кольоній для себе, знайде лиш чорну землю собі на могилу.

Так було, так є і так буде!

Знова украінський нарід переживає найбільш критичний і найтяжчий момент свойого існовання. За ці останні роки проходить кривавий шлях визволення та здає іспит своєї зрілости в боротьбі за існовання і вільне життя. Кожний новий окупант, що приходить в Україну з гаслами „визволення" — приносить новий гніт і терор. І хоч Волі ще не вдалось осягнути, але й тепер Україна не покорилася, не впала. В обіймах дикої оргії насилля, знущання й терору, український нарід гідно зносить цей найтяжчий, але останній удар в осягненні й завершенні своєї Мети.

Нам скитальцям, доля визначила інший шлях. На чужині, між чужими, серд наруг і переслідувань, в непевності нашого майбутнього проходять дні нашого життя. Минає час, міняється політична ситуація та не міняється наша ціль, не гасне любов до народу, що горить палким вогнем в наших серцях. Трагедія нашого народу, це трагедія нас самих, бо ми самі творимо нероздільну частину сучасного українського покоління і в найгрізніших хвилинах мо його не сміємо вирікатися. Це не першина в нашій історії, коли життя й існовання українського народу були смертельно загрожені. Чим більше намагалися нас поконати, знищити, чим сильніше шалів терор і насилля, тим сильніший ставав наш спротив, розгорялась любов до Волі та кріпшав не поборний дух українського народу.

Тепер, коли на наших Рідних Землях найлютіше шаліє ворожий терор, коли на жертівнику любови до Батьківщини найкращі сини України кладуть все, що їм найдорожче — своє власне життя, ми не сміємо заломитися, зневіритись і впасти! Видержати і перемогти, віддати все, що нам ще остало в жертвенній праці і зусиллях за найвищі ідеали нашого народу і цілого людства. Наше життя, наш труд мусить увійти в склад сучасних життєвих потреб українського народу. Від нас ждуть помочі наші брати на Рідних Землях й на чужині. Весь український нарід жадає від нас чесної праці, старань та наших зусиль в кожній ділянці нашого життя, щоби причинитися до осягнення нашої головної цілі, спільної для всіх українців, де вони під сучасну пору не жилиб.

Неспокій і порожнечу, що ми відчуваємо в наших серцях не вбємо ніякими особистими вигодами, не загоїмо ран ваганням і безділлям, бо немає на світі нічого, що давало би більший спокій та вдоволення, як сповнення моральних обовязків супроти рідного народу.

Як довго пануватиме насилля, як довго прийдеться нам проходити тернистий шлях скитальців, так довго наші думки і очі звертатимуться на схід, там де горить наша хата, де в крові бродить брат і сестра. І тільки тоді спочинемо, як повернемося з честю і славою, або згинемо на сторожі прав рідного народу.

ЗА ЩО МОЛЯТЬСЯ?

З Парижа доносять, що російський православний митрополит Евлогій видав розпорядок, щоби відправити дня 30. червня у всіх церквах, що є під його юрисдикцією, молебен зприводу указу совєтської влади, яким дозволено видавати паспорти на совєтське горожанство усім еміґрантам з Росії. День, у якім видано цей указ, називає Евлогій „світлим днем Господнього чуда", каже, що від цього дня російські еміґранти „перестали бути безрідним перекотиполем".

До цього треба додати, що давніше совєтська влада оголосила, що не видаватиме паспортів на поворот тим старим еміґрантам, що виступали ворожо проти Совєтів, чи були на німецькій службі. Та тепер вийшов новий „указ", який дає вільний вступ усім. Як пишуть російські газети, це налякало еміґрантів, бо між російськими еміґрантами в Франції є такі, що були звичайними німецькими агентами і продавали німцям своїх рідних. Якжеж такі люди, питають вони, малиб тепер діставати так легко совєтські паспорти, якщоб за тим не крилось щось інше. Тому, як пишуть ці газети, з одного боку росіяни радіють, але покищо в Совети не вибираються...

У СПРАВІ ПОСЕЛЕННЯ СКИТАЛЬЦІВ.

На ту тему пише канадійський „Новий Шлях". Стверджує, що „на можливість гуртового спроваджування українських скитальців у Канаду не заноситься й ледви чи таке побажання будь-коли може здійснитись". А далі читаємо там таке:

„Положення цілої скитальчої справи є сьогодні таке непевне, що скитальцям не приходиться вибірати, де поселитись. Кожний повинен використовувати першу нагоду забратись із табору чи спід адміністрації УНРРА та еміґрувати в ту заморську країну, куди його пускають. Чимскорше забереться, тим краще для нього. Українські установи й організації, як КУК і УКК та комітети допомоги скитальцям у Канаді й ЗДА, докладають всіх зусиль, щоб уможливити якнайбільшій кількості українських скитальців поселитись в країнах Північної Америки. Одначе при тому повинні робити заходи, щоб країни центральної та південної Америки відкрили свої ворота для українських скитальців. Оскільки нам відомо, то Комітет Українців Канади такі заходи вже робить і є вигляди на успіх".

ЗАПОВІДАЮТЬ, ЩО ВИЙДЕ.

Совєтські джерела доносять, що у Львові В. Дашкевич приготовив до видання українські приказки і прислівя, та що незабаром вийде перший том цеї праці. Зачали вже друкувати Дашкевича „Курс української етнографії". Це вже заповідали і давніше.